

A young woman with short brown hair, wearing large black headphones, is seated at a desk in a classroom or office environment. She is looking down, focused on her work. In the background, another person is visible, also working at a desk. The room has large windows with patterned curtains. The overall atmosphere is one of quiet concentration.

Arbetslöshetsrapport 2023

Unga mest utsatta när arbetslösheten ökar

DiK

Förord

Att ha ett jobb att gå till betyder mycket. Det ger ett sammanhang. Det ger möjlighet till utveckling. Det ger trygghet. Därför följer DIK löpande arbetslöshetsutvecklingen bland DIK:s medlemmar noga.

Under 2023 kan förbundet – trots dystra ekonomiska tider – notera att arbetslösheten bland DIK:s medlemmar under året bara svagt ökat från 2 till 2,5 procent. De flesta har varit arbetslösa en kort tid och bara knappt 1 procent deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Det är positivt, men det finns orosmoln att hålla ögonen på.

Den ekonomiska lågkonjunkturen drabbar de yngre hårdast. Bland de som är 25–34 år har arbetslösheten ökat allra mest. Om man ser till yrke finns den högsta arbetslösheten bland de som arbetar med språk, men även inom kommunikation och kreativ sektor. Inom bibliotek och arkiv är arbetslösheten glädjande nog fortsatt mycket låg.

DIK bedömer att utvecklingen under 2024 kommer att följa ett liknande mönster. Det vill säga med en fortsatt förhållandevis svag ökning av den totala arbetslösheten, men med en kraftigare ökning bland yngre och inom kommunikation och kreativ sektor. Musei- och kultursektorn löper på grund av underfinansiering också en risk att ansluta sig till dessa grupper med ökad arbetslöshet. På arkiv- och bibliotekssidan ser det ljusare ut. Pensionsavgångar, för få utbildningsplatser och satsningar på skolbibliotek lägger grunden för stor efterfrågan på bibliotekarier under lång tid framöver.

Även om arbetslösheten bland DIK:s medlemmar är förhållandevis låg, så arbetar förbundet alltid för att alla ska ha ett jobb att gå till, samt få ett bra stöd och en grundmurad trygghet när man befinner sig mellan jobb. Bland annat kräver DIK att ersättningsnivån i a-kassan höjs och att det ska finnas ett bredare och mer tillgängligt utbildningsutbud för den som behöver ställa om till nytt jobb eller nya arbetssätt.

Anna Troberg, förbundsordförande i DIK

”Det är glädjande att arbetslösheten är låg, men det finns orosmoln att hålla ögonen på.”

Innehåll

Förord.....	2
Innehåll	3
Sammanfattning	5
Om rapporten.....	7
Arbetslöshetsmättet som används i rapporten	7
DIK:s yrkesgrupper.....	8
De flesta DIK-medlemmar är med i a-kassan	9
Liten ökning i arbetslöshet 2023	10
Utvecklingen under året	11
Arbetslösheten i DIK jämfört med i Akademikernas a-kassa.....	12
DIK-medlemmar i program hos Arbetsförmedlingen	12
DIK-medlemmar som har en anställning med stöd.....	13
Variationer i olika yrkesgrupper.....	14
Större arbetslöshet bland män	15
Arbetslöshet i olika geografiska områden.....	16
Unga drabbas hårdast i lågkonjunktur.....	17
Analys och prognos	18
Arbetslösheten väntas stiga ytterligare	19
Prognos för DIK:s yrken.....	20
DIK arbetar för bättre stöd vid arbetslöshet	22
En skälig arbetslöshetsersättning	22
Bättre stöd för omställning och livslångt lärande	23
Fler insatser för utrikes födda akademiker	23
En svensk egenföretagarmodell	23
5 tips på förmåner i ditt medlemskap!	24

Om DIK

DIK är facket för alla som arbetar eller studerar inom kultur, kommunikation eller kreativ sektor. DIK har över 20 000 medlemmar runt om i landet och ingår i Saco, Sveriges akademikers centralorganisation. DIK är partipolitiskt obundet.

Författare: Johanna Alm Dahlin, DIK

Formgivning: Kajsen Burell, Printempo

Foto: Anna-Lena Ahlström (sid 2), Folio (sid 1, 18 och 20)

DIK 2024:1

Sammanfattning

Under 2023 syns en liten ökning i arbetslöshet bland DIK:s medlemmar, från 2,0 till 2,5 procent. Ökningen är störst bland de som arbetar inom språkyrken eller kommunikation och kreativ sektor, och yngre medlemmar har drabbats hårdare än äldre. Under 2024 ser DIK en risk att arbetslösheten ökar även i den bredare musei- och kultursektorn.

- I december 2023 var 2,5 % av DIK-medlemmarna arbetslösa. Det är 0,5 procent fler än för ett år sedan, men fortfarande en låg nivå.
- De flesta har varit arbetslösa en kortare tid och andelen som står långt från arbetsmarknaden är låg – knappt 1 procent av medlemmarna deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program och drygt en halv procent har en subventionerad anställning.
- Högst andel arbetssökande finns bland de som arbetar inom **språk** (4,4 procent) och det är också där arbetslösheten ökat mest. Även inom **kommunikation och kreativ sektor** syns en kraftigare ökning och en högre arbetslöshet (3,4 procent), jämfört med övriga grupper. Arbetslösheten är fortsatt mycket låg bland DIK-medlemmar som arbetar på **bibliotek** (1,3 procent) och **arkiv** (1,5 procent).

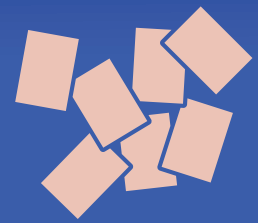
2,5%

av DIK-medlemmarna var arbetslösa i slutet av 2023.

Arbetslösheten är lägst inom bibliotek och arkiv och högst bland de som arbetar inom språk.

- Yngre personer drabbas generellt hårdare i lågkonjunktur. Under 2023 har arbetslösheten ökat kraftigt bland de yngsta medlemmarna – från 1,6 till 3,9 procent i gruppen 25–29 år, och från 1,6 till 3,1 procent bland de som är 30–34 år.
- Arbetslösheten har också ökat mer bland män än bland kvinnor. Bland DIK-medlemmarna är 3,4 procent av männen arbetsökande, jämfört med 2,5 procent av kvinnorna.
- DIK bedömer att arbetslösheten bland medlemmarna kommer fortsätta öka något under 2024, framför allt inom den privata sidan av kommunikation och kreativ sektor. Även musei- och kultursektorn kan drabbas då många verksamheter fått mindre resurser inför 2024. Inom alla yrkesområden kommer detta sannolikt slå särskilt hårt mot unga, egenföretagare och personer med tillfälliga anställningar.
- Samtidigt har många arbetsgivare svårt att hitta arbetskraft med rätt utbildning och erfarenhet, och personer med särskilda kompetenser inom till exempel digitalisering kan fortsatt vara eftertraktade på arbetsmarknaden. Det är också stor efterfrågan på bibliotekarier på många håll i landet. DIK bedömer därför att den generella arbetslösheten bland medlemmarna endast kommer öka marginellt även under 2024.
- De flesta DIK-medlemmar är med i a-kassan (92,3 procent) och har tillsammans med DIK:s inkomstförsäkring ett starkt skydd vid arbetslöshet.

Arbetslösheten har ökat mest bland de yngsta medlemmarna.

DIK arbetar för att den som är arbetslös ska få en skälig ersättning och omställningsinsatser som fungerar. Förbundet ger också stöd och råd till medlemmar som behöver det.

Om rapporten

DIK följer arbetslöshetsutvecklingen bland förbundets medlemmar och tar varje år fram en rapport som visar läget utifrån faktorer som kön, utbildning, ålder och geografiskt område.

Uppgifterna i rapporten baseras på DIK-medlemmar som också är medlemmar i Akademikernas a-kassa. Statistiken tas fram genom att DIK:s medlemsregister samkörs med Akademikernas a-kassas register månad för månad.

Medlemmar som är registrerade som studenter ingår inte i underlaget, eftersom det främst är de som står till arbetsmarknadens förfogande som är av intresse för rapporten. Medlemmar över 66 år ingår inte heller eftersom reglerna för a-kassan inte tillåter medlemskap efter 66-årsdagen¹. Från och med 2026 kommer åldersgränsen i a-kassan kopplas till riktåldern för pension och höjas successivt².

Det kan finnas mörkertal i den grupp som inte är anslutna till Akademikernas a-kassa. Det gäller medlemmar som kvarstår som studerande trots att de avslutat sina studier, samt nyexaminerade som inte är med i a-kassan eller inte har arbetat tillräckligt för att uppfylla kraven för ersättning.

Arbetslöshetsmättet som används i rapporten

Individerna som förekommer i rapporten kan delas in i tre grupper:

1. Får arbetslöshetsersättning från Akademikernas a-kassa.
2. Får aktivitetsersättning och deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program hos Arbetsförmedlingen.
3. Har en anställning med stöd via Arbetsförmedlingen (även kallat subventionerad anställning).

¹ Akademikernas a-kassa, [Medlemskapet förlängs till 66 år](#)

² Riktålder är en pensionsålder som tar hänsyn till den ökande medellivslängden i Sverige och kommer från och med 2026 att styra vid vilken ålder de olika delarna inom den allmänna pensionen kan tas ut. Läs mer hos [Pensionsmyndigheten](#).

De som i rapporten benämns som "arbetssökande" utgörs av grupp 1 och 2. Det är individer som fått ersättning från a-kassan den aktuella månaden (grupp 1), samt individer som var inskrivna i ett program hos Arbetsförmedlingen och därigenom har fått aktivitetserättning från Försäkringskassan (grupp 2). I de fall en individ under samma månad har fått både arbetslöshetsersättning och aktivitetserättning räknas individen endast en gång.

Grupp 3 utgörs av individer som av olika anledningar har svårare att komma in på arbetsmarknaden. Det kan vara personer som varit arbetslösa en längre tid, är nya i Sverige, saknar arbetslivserfarenhet eller har nedsatt arbetsförmåga. Anställningar med stöd är anpassade utifrån individens behov och arbetsgivaren får ekonomisk ersättning för dessa.

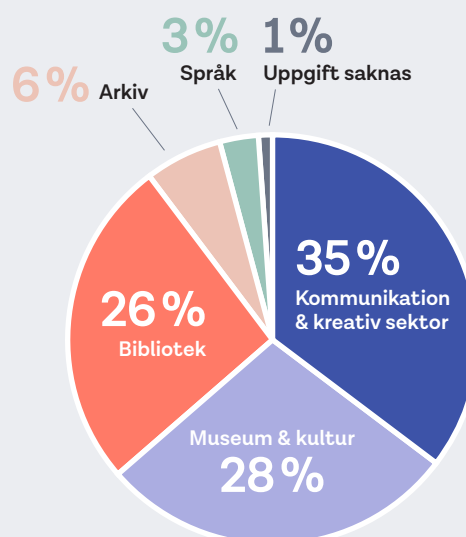
DIK:s yrkesgrupper

Som en bakgrund visas i **figur 1** DIK:s övergripande yrkesgrupper och hur stor andel av medlemmarna som tillhör respektive grupp.

Den största andelen av DIK-medlemmarna finns inom *kommunikation och kreativ sektor* (35 procent) följt av *museum och kultur* (28 procent). De som arbetar inom *bibliotek* utgör den enskilt största yrkesgruppen (26 procent), medan *arkiv* och *språk* är mindre grupper inom förbundet.

Majoriteten av DIK:s medlemmar arbetar inom kommunikation och kreativ sektor, museum och kultur eller bibliotek.

Figur 1: Andel medlemmar i DIK:s yrkesgrupper.

Not: Statistiken baseras på uppgifter i medlemsregistret som medlemmarna själva lämnat och avser samtliga DIK-medlemmar i december 2023. Inom gruppen museum och kultur ryms bland annat personer som arbetar med kulturmiljö, kulturproduktion eller kulturadministration. Inom gruppen språk ryms till exempel teckenspråkstolkare, översättare och språkvetare.

De flesta DIK-medlemmar är med i a-kassan

Majoriteten av DIK-medlemmarna är med i a-kassan (92,3 procent) och har tillsammans med DIK:s inkomstförsäkring ett starkt skydd vid arbetslöshet.

Under 2023 har antalet medlemmar i Sveriges a-kassor ökat och det är nu fler än någonsin som har ett medlemskap³. Att fler söker den trygghet som ett medlemskap i a-kassan ger beror sannolikt på det försämrade ekonomiska läget och att arbetslösheten ökat inom många yrken och branscher.

En liknande ökning syns dock inte inom DIK. I december 2023 var 92,3 procent av DIK-medlemmarna anslutna till Akademikernas a-kassa, vilket är en minskning med en procentenhet jämfört med december 2022. Det är dock fortfarande en hög nivå jämfört med arbetsmarknaden i stort där ungefär sju av tio är med i en a-kassa⁴.

Att andelen DIK-medlemmar som är anslutna till a-kassan inte har ökat under året signalerar att oron på arbetsmarknaden ännu inte påverkat DIK:s yrken i någon större omfattning. Det rimmar väl med resultaten i denna rapport som visar att arbetslösheten bland medlemmarna fortsatt är låg.

92 %

av DIK-medlemmarna
är med i a-kassan.

³ Sveriges a-kassor, [Antalet medlemmar ökar 2023 – fler än någonsin är medlemmar i a-kassan](#), 23 januari 2024

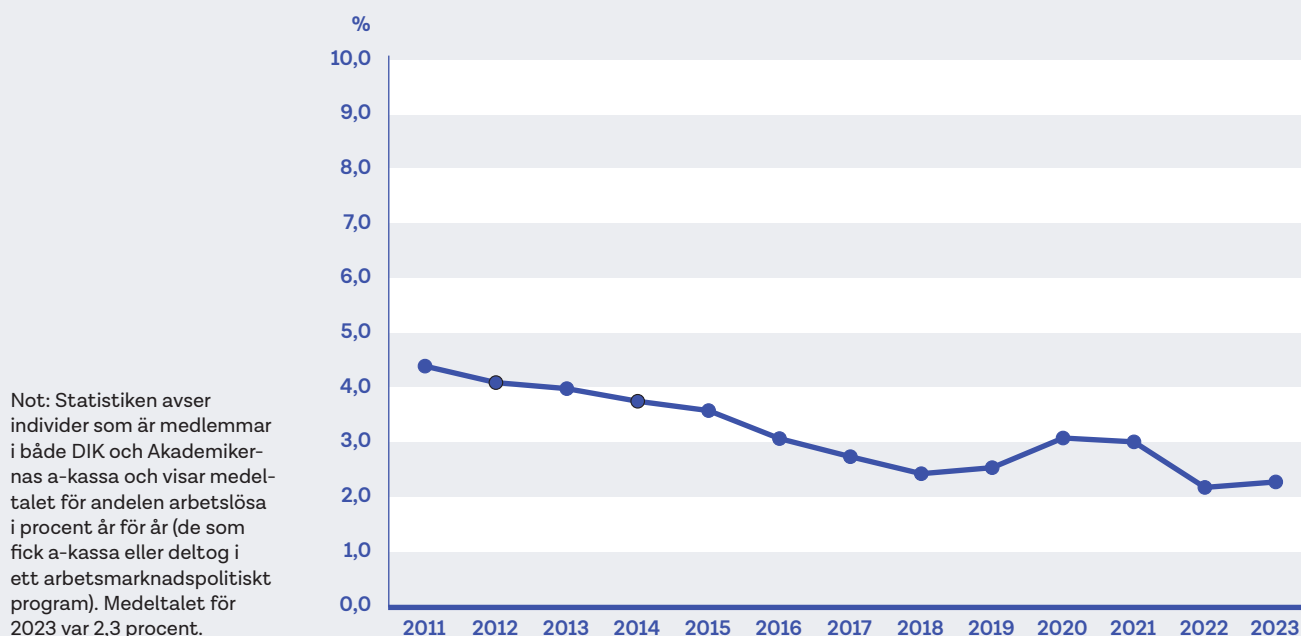
⁴ Sveriges a-kassor, [Antalet medlemmar ökar 2023 – fler än någonsin är medlemmar i a-kassan](#), 23 januari 2024

Liten ökning i arbetslöshet 2023

I genomsnitt har arbetslösheten bland DIK-medlemmarna legat på 2,3 % under 2023. Mot slutet av 2023 syns en ökning till 2,5 % vilket fortfarande är en låg nivå.

Som **figur 2** visar minskade andelen arbetssökande DIK-medlemmar successivt till och med 2018. Det stämmer väl överens med utvecklingen i samhället i stort – under denna period var tillväxten av nya jobb hög. Under 2019 ökade arbetslösheten något på grund av en avmattning i ekonomin och under 2020 syntes en kraftigare ökning till följd

Figur 2: Andel arbetslösa DIK-medlemmar 2011–2023.

av coronapandemin som drabbade många av DIK:s yrkesgrupper hårt. Arbetslösheten bland DIK-medlemmarna minskade därefter under 2021 och 2022 i takt med att arbetsmarknaden återhämtade sig efter pandemin.

Under 2023 syns en liten ökning i arbetslöshet bland DIK:s medlemmar. Med ett snitt på 2,3 procent ligger arbetslösheten dock fortfarande på en låg nivå.

Utvecklingen under året

I slutet av 2022 låg arbetslösheten på rekordlåga 2 procent. Under året har andelen arbetslösa DIK-medlemmar ökat något för att landa på 2,5 procent i december 2023.

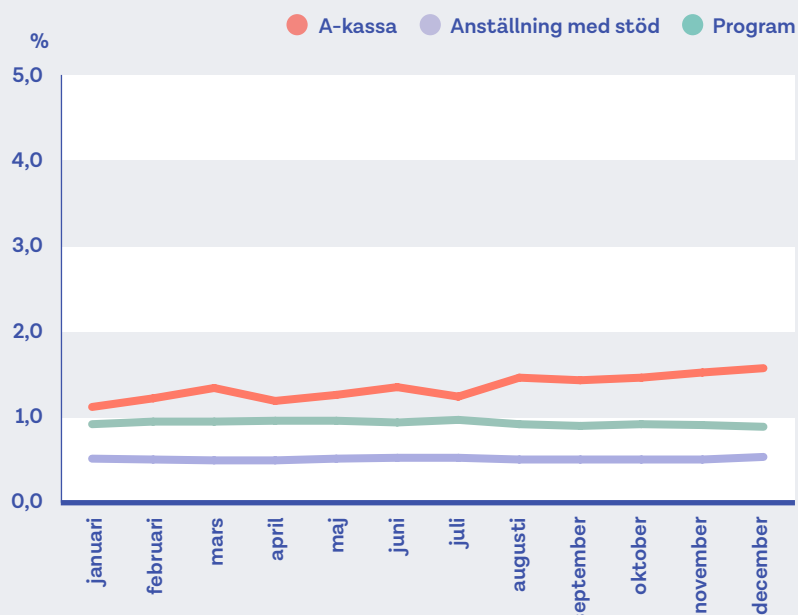
Ökningen i arbetslöshet syns framför allt mot slutet av året och endast bland de som fått a-kassa. Andelen som deltagit i program eller haft en anställning med stöd har legat mer stabilt under året. I december 2023 fick 1,58 procent arbetslöshetsersättning, 0,90 procent deltog i program hos Arbetsförmedlingen och hade aktivitetsersättning och ytterligare 0,55 procent hade en anställning med stöd. Se **figur 3**.

Tittar man djupare på statistiken framgår att 46 procent av de DIK-medlemmar som var arbetslösa i december 2023 endast har varit det i 0–3 månader. 29 procent av de arbetslösa medlemmarna har varit det i över ett års tid. Andelen medlemmar som står långt från arbetsmarknaden är med andra ord låg.

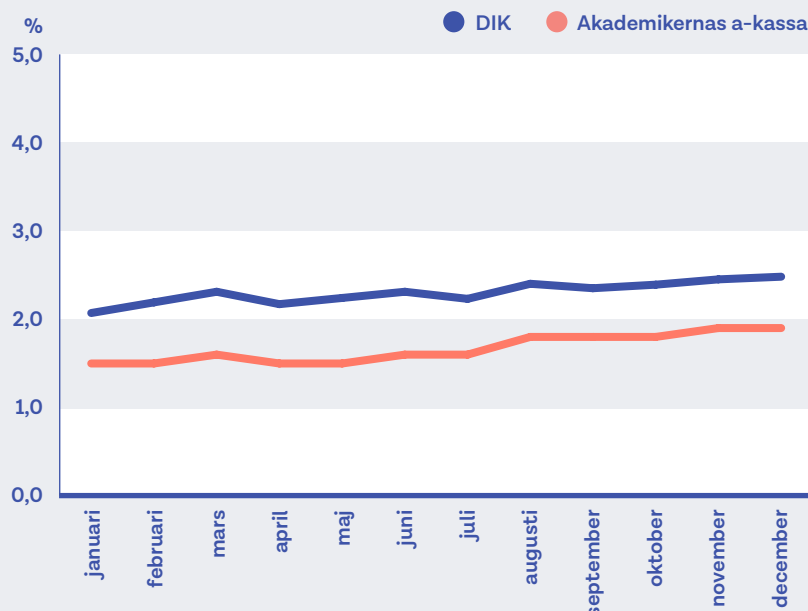
2,5%

av DIK-medlemmarna var arbetslösa i slutet av 2023.

Figur 3:
Arbetslöshetsutveckling
i DIK under 2023.

Figur 4:
Arbetslösheten i DIK
respektive Akademikernas
a-kassa under 2023.

Arbetslösheten i DIK jämfört med i Akademikernas a-kassa

Figur 4 visar andelen medlemmar i DIK respektive den totala andelen medlemmar i Akademikernas a-kassa som har fått a-kassa eller aktivitetsersättning under året. Linjerna följs åt och arbetslösheten har ökat något i båda grupperna. I december 2023 låg andelen arbetssökande medlemmar i DIK 0,6 procentenheter högre än inom Akademikernas a-kassa som helhet.

I december var 1,9 procent av medlemmarna i Akademikernas a-kassa arbetssökande, jämfört med 2,5 procent av DIK:s medlemmar.

DIK-medlemmar i program hos Arbetsförmedlingen

Den som deltar i ett program hos Arbetsförmedlingen får aktivitetsersättning som betalas ut av Försäkringskassan. Antalet DIK-medlemmar som deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program har ökat marginellt under året och i december 2023 deltog 185 personer. Se figur 5.

Figur 5. Antal i program hos Arbetsförmedlingen.

Program	Dec 2022	Dec 2023	Skillnad
Arbetsmarknadsutbildning	2	2	0
Arbetspraktik	1	0	-1
Förberedande utbildning	11	3	-8
Förmedlingsinsatser	0	23	23
Jobb- och utvecklingsgaranti	119	125	6
Jobbgaranti för ungdomar	0	2	2
Kartläggning, vägledning och rehab	42	27	-15
Start av näringsverksamhet	5	3	-2
Totalt	180	185	5

Antalet DIK-medlemmar som deltar i insatser via Arbetsförmedlingen har ökat marginellt under året.

Den vanligaste programaktiviteten för DIK-medlemmar är *jobb- och utvecklingsgarantin* – ett program för den som varit arbetslös under lång tid och som behöver hjälp att komma tillbaka till arbetslivet. Programmet består av individuellt utformade insatser och stöd, kombinerat med aktivt jobbsökande. En annan relativt vanlig insats är *kartläggning, vägledning och rehab* – en förberedande insats inför ett annat arbetsmarknadspolitiskt program, en utbildning eller ett arbete där man identifierar den arbetssökandes kompetenser och behov. *Förmedlingsinsatser* är ett nytt program där deltagarna får stöd av en leverantör som Arbetsförmedlingen har upphandlat⁵. Bland de DIK-medlemmar som deltar i arbetsmarknadspolitiska program har sju av tio varit arbetslösa i över ett års tid.

DIK-medlemmar som har en anställning med stöd

En anställning med stöd innebär att arbetsgivaren får ekonomisk ersättning för att anställa någon som har svårt att få arbete (kallas även subventionerad anställning). Det kan vara en person som har varit arbetslös en längre tid, är ny i Sverige eller som har nedsatt arbetsförmåga på grund av en funktionsnedsättning.

Som **figur 6** visar är antalet DIK-medlemmar som har en anställning med stöd i princip oförändrat jämfört med 2022. De vanligaste formerna av anställning med stöd bland medlemmarna är *trygghetsanställning och lönebidrag*. Båda stöden gäller personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av funktionsnedsättning⁶.

Figur 6: Antal anställda med stöd via Arbetsförmedlingen

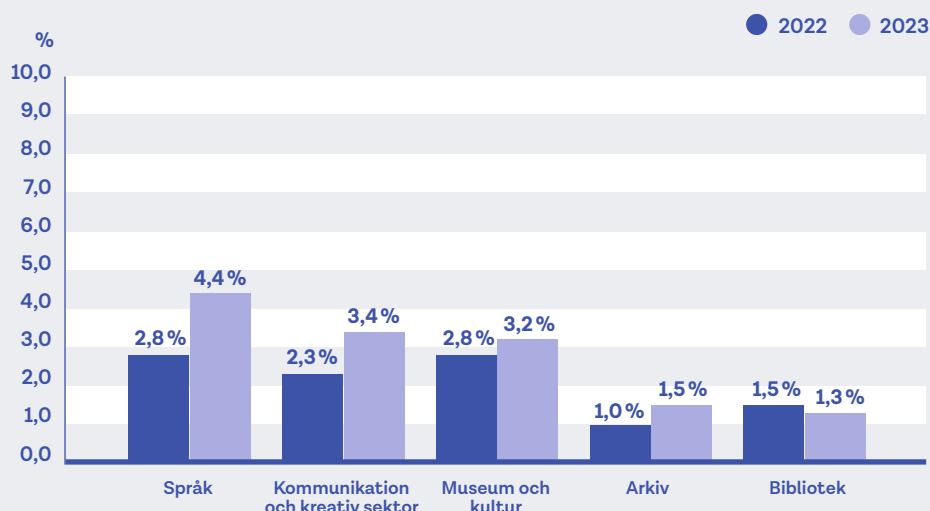
Anställning med stöd	Dec 2022	Dec 2023	Skillnad
Lönebidrag	30	34	4
Nystartsjobb	6	5	-1
Särskilt anställningsstöd	2	1	-1
Trygghetsanställning	56	55	-1
Utvecklingsanställning	6	7	1
Totalt	100	102	2

⁵ Arbetsförmedlingen, *Stöd för dig som är arbetslös*

⁶ Arbetsförmedlingen, *Stöd för dig som är arbetslös*

Figur 7: Arbetslöshet i DIK:s yrkesgrupper, december 2022 jämfört med december 2023.

Not: Diagrammet visar andelen DIK-medlemmar som fick ersättning från a-kassan eller deltog i ett arbetsmarknadspolitiskt program hos Arbetsförmedlingen och fick aktivitetsersättning i december 2022 jämfört med december 2023.

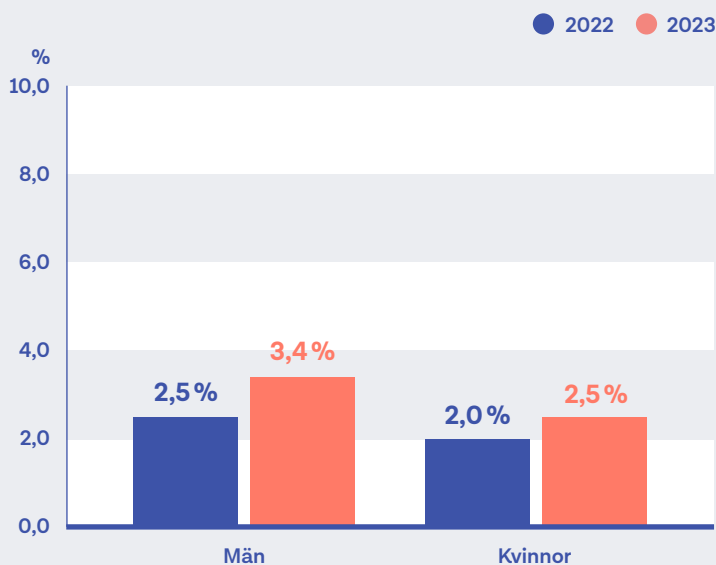
Variationer i olika yrkesgrupper

Som **figur 7** visar finns det relativt stora variationer i arbetslöshet mellan olika yrkesgrupper inom DIK. Arbetslösheten är lägst bland de medlemmar som arbetar på *bibliotek* (1,3 procent) och *arkiv* (1,5 procent). Högst andel arbetssökande finns bland de som arbetar inom *språk* (4,4 procent) och det är också där den största ökningen i arbetslöshet har skett under året. Även inom *kommunikation och kreativ sektor* syns en något kraftigare ökning jämfört med andra grupper. Bibliotekarierna är den enda grupp där arbetslösheten har minskat.

Arbetslösheten bland de som arbetar på bibliotek och arkiv är fortsatt mycket låg.

Figur 8: Andel arbetssökande män respektive kvinnor, december 2022 jämfört med december 2023.

Not: Diagrammet visar andelen män respektive kvinnor bland DIK:s medlemmar som fick ersättning från a-kassan eller deltog i ett arbetsmarknadspolitiskt program hos Arbetsförmedlingen och fick aktivitetsersättning.

Större arbetslöshet bland män

Män är arbetslösa i högre grad än kvinnor. Det gäller både bland DIK:s medlemmar och bland akademiker i stort⁷.

I december 2023 var 3,4 procent av männen inom DIK arbetssökande, jämfört med 2,5 procent av kvinnorna. Under året har arbetslösheten ökat mer bland män än bland kvinnor. **Se figur 8.**

Vid slutet av året var 3,4 procent av männen arbetssökande, jämfört med 2,5 procent av kvinnorna.

”Arbetslösheten har ökat mer bland männen vilket innebär att gapet mellan kvinnor och män har blivit större.”

⁷ Saco, **Arbetslösheten för akademiker** (låg i december 2023 på 4,2 % för kvinnor och 4,5 % för män)

Arbetslöshet i olika geografiska områden

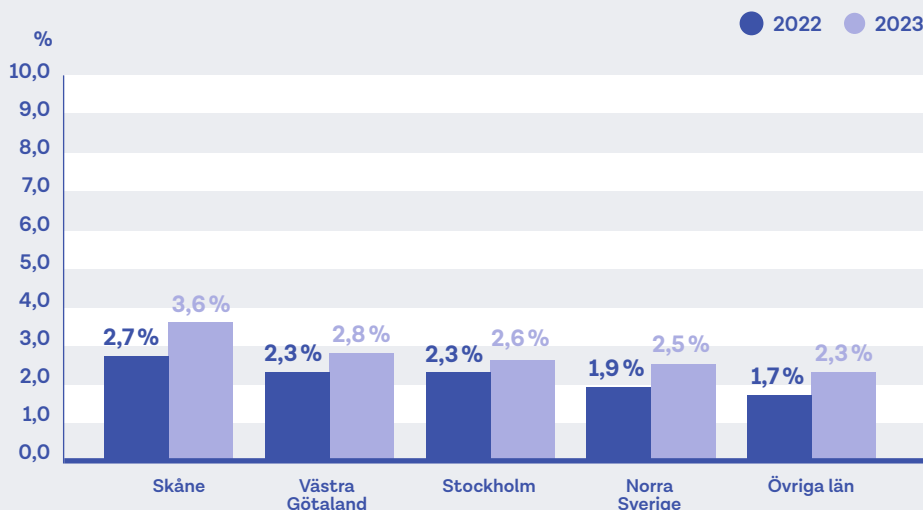
Sex av tio DIK-medlemmar bor i de tre storstadsregionerna Stockholm, Skåne eller Västra Götaland. Läger man även till Uppsala täcks drygt sju av tio medlemmar in.

Som **figur 9** visar har arbetslösheten ökat i samtliga delar av landet. I slutet av 2023 var arbetslösheten högst i Skåne (3,6 procent) och lägst i gruppen "övriga län" (2,3 procent). Vilka län som ingår i respektive grupp framgår av noten under figur 9.

Detta stämmer väl överens med läget för befolkningen i stort. Enligt Arbetsförmedlingen syns den försvagade arbetsmarknaden tydligast i södra Sverige och framför allt i storstadsregionerna där den konsumtionsberoende privata tjänstesektorn är stor. I landets norra delar har arbetsmarknaden varit starkare⁸.

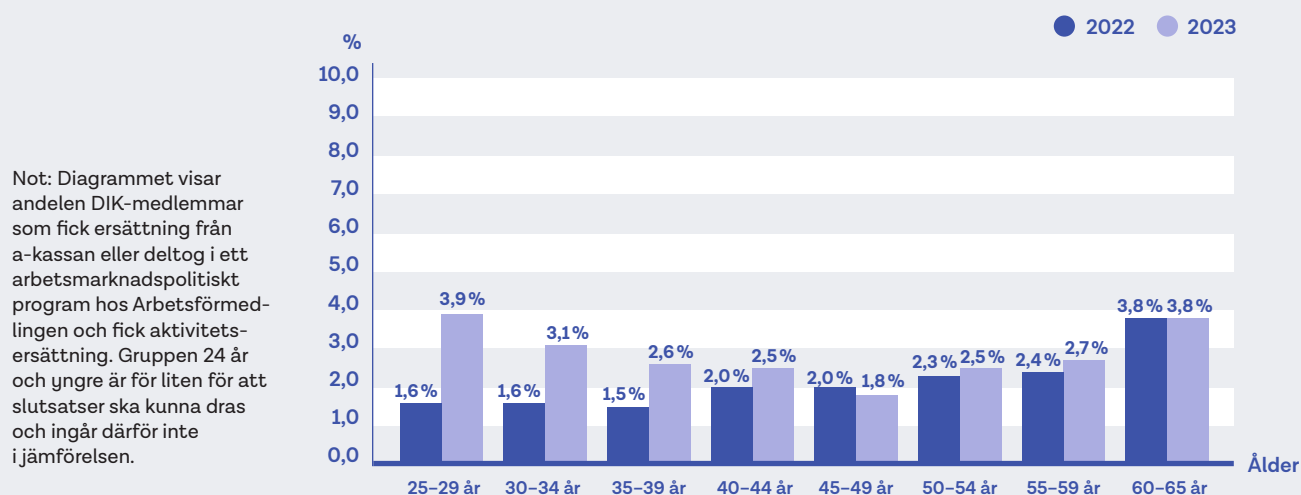

Figur 9: Arbetslöshet i olika geografiska områden, december 2022 jämfört med december 2023.

Not: Diagrammet visar andelen DIK-medlemmar som fick ersättning från a-kassan eller deltog i ett arbetsmarknadspolitiskt program hos Arbetsförmedlingen och fick aktivitetsersättning. I "norra Sverige" ingår Dalarna, Gävleborg, Jämtland, Norrbotten, Värmland, Västerbotten och Västernorrland. I "övriga län" ingår Blekinge, Gotland, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg, Södermanland, Uppsala, Västmanland, Örebro och Östergötland.

Figur 10: Arbetslöshet i olika åldersgrupper, december 2022 jämfört med december 2023.

Unga drabbas hårdast i lågkonjunktur

De yngsta åldersgrupperna är mest konjunkturkänsliga – det är ofta där ökningen i arbetslöshet syns först när konjunkturen viker. Detta syns tydligt i **figur 10** som visar att arbetslösheten under året ökat med 2,3 procent bland de allra yngsta medlemmarna (25–29 år). Även bland den grupp av medlemmar som är 30–39 år syns en större ökning jämfört med de äldre åldersgrupperna.

Samtidigt är arbetslösheten fortfarande nästan lika hög i den allra äldsta åldersgruppen 60–65 år (3,8 procent), vilket stämmer överens med hur det sett ut tidigare år. Att en större andel av de äldsta medlemmarna är arbetslösa kan bland annat bero på ändrade kompetenskrav i arbetslivet och bristfälliga omställningsåtgärder men också på åldersdiskriminering.

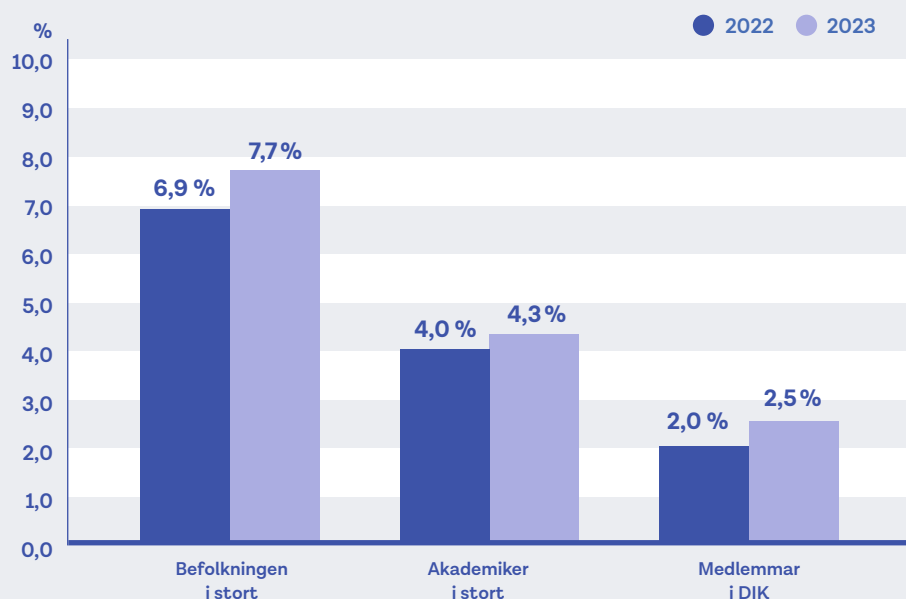
Yngre medlemmar har drabbats hårdast av den ökade arbetslösheten.

Analys och prognos

Mot slutet av 2023 syns en liten ökning i arbetslöshet bland DIK:s medlemmar. Sannolikt kommer arbetslösheten fortsätta öka något under 2024, särskilt i den privata kommunikationssektorn, i språkbranschen och inom delar av musei- och kulturmiljösektorn. DIK bedömer dock att ökningen kommer vara relativt liten.

Figur 11: Förändring i arbetslöshet 2022-2023.

Not: Siffrorna avser arbetslösheten i december 2022 och december 2023. Datan kommer från SCB:s [arbetskraftsundersökningar](#), Sacos webb ([arbetslösheten för akademiker](#)) samt DIK.

Som **figur 11** visar har arbetslösheten ökat under året – både i befolkningen i stort där 7,7 procent är arbetslösa, och bland akademiker där motsvarande siffra är 4,3 procent. Arbetslösheten bland DIK:s medlemmar har ökat något mer än bland akademiker i stort.

Att arbetslösheten är lägre bland DIK:s medlemmar (2,5 procent) beror sannolikt på att de som står längre från arbetsmarknaden mer sällan är fackligt anslutna samt att det fortfarande är brist på arbetskraft med rätt kompetens inom flera av DIK:s yrkesgrupper.

Arbetslösheten väntas stiga ytterligare

Arbetsförmedlingen bedömer att arbetslösheten kommer fortsätta stiga under 2024 för att sedan börja minska igen under 2025. Myndigheten betonar samtidigt att många arbetsgivare fortfarande har svårt att hitta arbetskraft med rätt utbildning och kompetens⁹. Det innebär att många akademikergrupper sannolikt inte påverkas lika starkt av den ökande arbetslösheten som andra grupper. Regeringen gör en liknande bedömning och prognos¹⁰.

De som drabbas hårdare är de grupper som redan idag är överrepresenterade bland arbetslösa, exempelvis personer med låg utbildning eller nedsatt arbetsförmåga och personer som är utrikes födda. Även unga, egenföretagare och personer med tillfälliga anställningar är särskilt utsatta i lågkonjunktur, men i dessa grupper brukar arbetslösheten återhämta sig relativt snabbt när konjunkturen vänder.

Arbetslösheten har ökat något under året – både bland DIK:s medlemmar och i samhället i stort.

DIK bedömer att arbetslösheten bland medlemmarna kommer fortsätta öka något under det kommande året, men att ökningen kommer vara relativt liten.

⁹ Arbetsförmedlingen, [Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2023](#)

¹⁰ Arbetsmarknadsdepartementet, [Arbetslösheten har ökat till 8,0 procent](#), 6 februari 2024

Prognos för DIK:s yrken

DIK bedömer att arbetslösheten bland medlemmarna kommer fortsätta öka något under det kommande året, framför allt inom den privata sidan av kommunikation och kreativ sektor och i språkbranschen. Även den bredare musei- och kultursektorn kan drabbas då många verksamheter fått mindre resurser under 2024.

Inom alla yrkesområden kommer den ökande arbetslösheten sannolikt slå särskilt hårt mot unga, egenföretagare och personer med tillfälliga anställningar. DIK bedömer dock att den generella ökningen i arbetslöshet bland medlemmarna kommer att vara relativt liten under 2024.

På längre sikt påverkas arbetslösheten också av i vilken grad medlemmarna får tillgång till relevant kompetensutveckling, inte minst kopplat till den snabba digitala och tekniska utvecklingen.

- Inom *kommunikation och kreativ sektor* har det länge varit relativt hög konkurrens om jobben och arbetslösheten kommer sannolikt fortsätta stiga något under 2024, särskilt i privat sektor. Samtidigt är arbetsmarknaden för framför allt kommunikatörer bred och för vissa inriktningar och kompetenser kan det tvärtom vara brist på arbetskraft. Den som har digital kompetens och är snabb på att haka på nya arbetssätt kan vara mycket eftertraktad på arbetsmarknaden. Eftersom många arbetar inom sektorn finns det också många tjänster i omlopp.

- I *språkbranschen* finns en mängd olika yrken. Sannolikt kommer arbetslösheten fortsätta öka något bland exempelvis översättare, korrekturläsare, retorikkonsulter och skribenter, särskilt bland egenföretagare vilket är vanligt i branschen. Eftersom det är brist på teckenspråkstolkare på många håll i landet kommer de sannolikt inte påverkas i någon större omfattning.
- *Musei- och kulturmiljösektorn* tampas sedan länge med knappa resurser och kortsiktiga projektsatsningar. Inom sektorn finns en hög grad av osäkra och tillfälliga anställningar och det är relativt hög konkurrens om jobben. DIK har under 2023 inte märkt av några större volymer av uppsägningar eller varsel, men inför 2024 har många kulturverksamheter fått mindre resurser vilket kan leda till att personal behöver sägas upp. Resursbristen syns både på nationell nivå¹¹ vilket drabbar statliga kulturverksamheter, och i kommuner¹² och regioner¹³. Många kulturverksamheter är också hårt pressade av ökande kostnader för hyror och renoveringar¹⁴. Samtidigt är det brist på kompetens inom vissa områden – den med kunskap inom exempelvis digitalisering kan vara eftertraktad även i lågkonjunktur.
- Även om det ekonomiska läget också drabbar *bibliotek* och *arkiv*, bedömer DIK att arbetslösheten inte kommer att stiga lika mycket inom dessa områden. Detta då en stor grupp yrkesverksamma väntas gå i pension, samtidigt som det utbildas för få för att täcka behoven. Då regeringen beslutat att satsa på att bemanna landets skolbibliotek kommer det finnas särskilt stor efterfrågan på bibliotekarier under en lång tid framöver.

”Den ökande arbetslösheten kommer sannolikt fortsätta slå särskilt hårt mot unga, egenföretagare och personer med tillfälliga anställningar.”

¹¹ Magasin K, [Rekordlåg kulturbudget – igen](#), 20 september 2023

¹² SVT, [Kulturkris i kommunerna: Fler än hälften skär ner 2024](#), 19 januari 2024

¹³ SVT, [Statliga kulturbidragen äts upp av inflationen](#), 17 januari 2024

¹⁴ Sveriges Museer, [Pengar till kulturen äts upp av hyreskostnader visar ny rapport](#), 7 februari 2024

DIK arbetar för bättre stöd vid arbetslöshet

Den som är arbetslös måste få en ersättning som går att leva på och fungerande omställningsinsatser. DIK arbetar för att det ska bli verklighet och ger stöd och råd till de medlemmar som behöver det.

En skälig arbetslöshetsersättning

Ett medlemskap i a-kassan ger den som blir arbetslös en ersättning som baseras på tidigare inkomst. Det finns dock ett tak för hur hög ersättningen kan bli och på grund av att ersättningsnivåerna har halkat efter inkomstutvecklingen blir ersättningen från a-kassan orimligt låg utan en facklig inkomstförsäkring¹⁵.

DIK vill se en permanent höjning av arbetslöshetsersättningen och att taket ska indexeras så att det följer inflation och löneutveckling. Den som förlorar jobbet måste få en ersättning som går att leva på och trygghet för att ställa om till ett nytt arbete som motsvarar personens utbildning. Ingen tjänar på att individer pressas ut i felmatchade jobb. Därför motsätter sig DIK regeringens förslag om att ersättningsnivåerna ska trappas ned i snabbare takt under arbetslösheten¹⁶.

Stigande arbetslöshet slår ofta hårt mot studenter och nyexaminerade men få uppfyller kraven för att få ersättning från a-kassan. Även om arbetslöshetsförsäkringen primärt ska skydda förlorad arbetsinkomst, behöver den också ge trygghet under övergången från studier till arbete. Därför vill DIK att studerandevillkoret ska återinföras för de som avlagt en högskoleexamen.

¹⁵ Saco, [Inflation, indexering och offentliga trygghetsförsäkringar](#), 2023

¹⁶ Arbetsmarknadsdepartementet, [En arbetslöshetsförsäkring baserad på inkomster](#), 15 februari 2024

Bättre stöd för omställning och livslångt lärande

Trots utmaningarna med ihållande långtidsarbetslöshet har både antalet arbetsförmedlingskontor och arbetsförmedlare minskat drastiskt under de senaste åren. Samtidigt finns inte tillräckliga och fungerande digitala lösningar och privata matchningsaktörer på plats.

DIK anser att regeringen behöver satsa på bättre strukturer för omställning, stöd och kompetensutveckling i hela landet. Bland annat behövs fler subventionerade anställningar inom kultur, kommunikation och kreativ sektor, och det måste även i fortsättningen finnas möjlighet att träffa en arbetsförmedlare och få mer personligt stöd än vad som kan erbjudas via digitala tjänster. Det är inte minst viktigt för personer som står långt från arbetsmarknaden eller har mindre kunskaper i svenska.

Möjligheten till kompetensutveckling är också viktig mot bakgrund av den snabba tekniska och digitala utvecklingen som innebär att många kontinuerligt behöver ställa om till nya arbetssätt. Arbetsgivare ska avsätta tillräcklig tid och budget för kompetensutveckling. Det kräver att kompetensbehov hos både medarbetare och verksamhet kartläggs i samråd med lokala fackliga företrädare och att långsiktiga planer för kompetensutveckling tas fram. Det behövs också ett bredare, mer flexibelt och relevant utbud av fortbildning inom DIK:s områden.

”Den som förlorar jobbet måste få en ersättning som går att leva på och trygghet för att ställa om till ett nytt arbete.”

Fler insatser för utrikes födda akademiker

Allt för många som kommit till Sverige med utbildning inom DIK:s områden är arbetslösa eller arbetar inom yrken som inte matchar deras utbildningsbakgrund. I stället arbetar många i lågkvalificerade bristyrken¹⁷.

Alla nyanlända akademiker måste snabbt och enkelt få validera och komplettera sin utbildning och få del av yrkesanpassade språkutbildningar och subventionerade jobb. Även den som redan har ett arbete men som är felmatchad behöver kunna ta del av vissa av Arbetsförmedlingens insatser på deltid för att få ett jobb inom sitt utbildningsfält. Dessutom behöver alla arbetsgivare jobba aktivt för att anställa fler med utländsk bakgrund och för att motverka diskriminering.

¹⁷ DIK, *Invandrade akademikers kompetens slösas bort*, 2021

En svensk egenföretagarmodell

De svenska trygghetssystemen är utformade med tillsvidareanställningen som norm, vilket gör att egenföretagare inte omfattas på samma sätt som anställda. Att gruppen inte heller omfattas av kollektivavtal och dess tilläggsförsäkringar får konsekvenser för skyddet vid arbetslöshet och omställning. Då nivåerna i trygghetssystemen sänkts drastiskt under de senaste 30 åren blir den som inte omfattas av kollektivavtal särskilt utsatt¹⁸. DIK arbetar för att egenföretagare och kombinatorer (den som kombinerar egenföretagande med en anställning) ska ha en naturlig och given plats i den svenska modellen, inklusive i arbetslöshetsförsäkringen.

5 tips på förmåner i ditt medlemskap!

1. DIK:s inkomstförsäkring ger ersättning utöver a-kassans tak – [läs på om villkoren](#) så att du vet vad som gäller för dig.
2. [Förhandling vid uppsägning eller varsel](#), till exempel på grund av arbetsbrist.
3. [CV-granskning och karriärcoachning](#) ger dig viktig hjälp när du behöver göra en omstart.
4. [Individuell rådgivning](#) kring ytterligare försäkringsskydd som just du kan behöva.
5. DIK erbjuder också en rad [försäkringar och tjänster](#) till egenföretagarmedlemmar.

Om du har frågor eller behöver stöd kan du alltid kontakta DIK:s kansli via fraga@dik.se.

**Facket för kultur,
kommunikation
och kreativ sektor**

DiK